

Metsäsuunnittelun valmisteluprosessi

Kiinteistöjohtaja Lauri Lytsy Maa- ja vesialueiden hallintapalvelujen tukipalvelut

Kuopion kaupungin metsien metsäsuunnittelun valmistelusta annettiin kaupunginhallitukselle tiedoksi, jonka johdosta kaupunginhallitus (17.8.2020 § 207 ja § 208) päätti seuraavasta toimintamallista:

- 1 Kaupungin vuonna 2013 laaditun metsäinventoinnin päätulokset päivitetään tämänhetkistä kaupungin metsänomistusta vastaavaksi ja päivitettyjen tulosten pohjalta metsäsuunnitelman tavoitteet tuodaan päätettäväksi. Myös metsäsuunnitelman tavoitteiden päivittämisessä käytetään ulkopuolista konsulttia ja esitykset valmistellaan yhteistyössä konsultin kanssa kuntalaisia ja eri sidosryhmiä suunnitteluvaiheessa kuullen.
- 2 Metsäsuunnitelman valmisteluun lisätään arviointi kaupungin metsien merkityksestä hiilinieluna ja hiilivarastona. Arviointi tilataan ulkopuoliselta konsultilta ja se valmistellaan yhteistyössä ulkopuolisen konsultin kanssa.
- 3 Iso osa inventoiduista METSO-kohteista jää tässä vaiheessa joko myymättä tai suojelematta. Näiden kohteiden osalta luontoarvojen huomioonottamistapa ja laajuus tarkastellaan vielä metsäsuunnitelman laadinnan yhteydessä sekä tarkemman inventoinnin pohjalta aina siinä vaiheessa, kun kyseisillä kohteilla suunnitellaan rakentamista, metsänhoitoa tai joitakin muita toimenpiteitä.

Kaupunginhallituksen tekemän päätöksen pohjalta on selvitetty mahdollisia ulkopuolisia konsultteja ja suunnittelutyö on tilattu Tapio Palvelut Oy:ltä. Kyseinen yritys on tehnyt pitkän aikavälin hakkuulaskelmia ja/tai hiilitaselaskelmia useille suomalaisille keskisuurille kaupungeille (Jyväskylä, Joensuu, Pori, Espoo, Lahti, Lappeenranta, Tampere, Hämeenlinna, Kouvola ja Oulu). Tapio Palvelut Oy on johtava toimija kuntaomisteisten metsien pitkän aikavälin laskennoissa Suomessa tällä hetkellä. Tapio Palvelut Oy käyttää laskelmissa metsäalan viimeisintä tutkimustietoa ja kasvumalleja.

Tapio Palvelut Oy:n toimeksianto pitää sisällään metsäsuunnitelman päivittämisen metsänomistuksen nykytilanteen mukaiseksi ja erilaisten skenaarioiden laskemisen seuraavan 50 vuoden ajalle. Laskennat pitävät sisällään perinteisen metsien hakkuusuunnitteen laskennan lisäksi hiilitaseen laskennan sekä arvion luonnon monimuotoisuuden kehittymisestä. Työssä ei tehdä erillistä maastoinventointia, vaan laskelmat perustuvat ajantasaisesti metsätietoihin.

Skenaarioissa metsät on jaettu niiden luonteen perusteella kuuteen eri osa-alueeseen: taajamametsät, maankäytön muutosalueet, ulkoilumetsät kaupunki, ulkoilumetsät maaseutu, talousmetsät ja luonnonsuojelualueet.

Metsäsuunnitelman osa-aluejako tulee ymmärtää siten, että osa-alueita käytetään pitkän aikavälin laskennan pohjana ja osa-aluejako on laadittu karkealla jaolla niin, että metsikkökuviotasolle ei ole yritettykään mennä. Laskennassa epätarkkuudet kumoavat toisiaan, joten lopputulokseen rajausten epätarkkuuksilla ei ole isoa vaikutusta.

- 1 Taajamametsät ovat asemakaava-alueiden luonnonvaraisen puuston varassa olevia viheralueita tai sen kaltaisia muita alueita
- 2 Maankäytön muutosalueilla ymmärretään alueita, jotka saattavat tulla yhdyskuntarakentamisen piiriin seuraavan 40 vuoden aikana.
- 3 Ulkoilumetsät (kaupunki tai maaseutu) ovat alueita, joita käytetään aktiivisesti ulkoiluun maaseudulla ja kaupunkialueella.
- 4 Talousmetsien pääkäyttötarkoitus on metsätalous.
- 5 Luonnonsuojelualueet on rauhoitettu luonnonsuojelulain nojalla.

Laskennassa käytettävän osa-aluejaon kartta on esityslistan liitteenä. Liitekarttaan on merkitty kaikki luonnonsuojelualueet, joista vain osa on kaupungin omistuksessa.

Skenaarioita lasketaan kolmella eri voimakkuudella: nykytason mukainen metsien käyttö, suurin taloudellisesti kestävä hakkuusuunnite ja kestävä hakkuutaso (hakkuutaso korkeintaan metsien kasvun suuruinen). Hiilitarcastelussa arvioidaan sekä puuston että maaperän hiili, puunkorjuun hiilipäästöt, puutuotteiden valmistuspäästöt, energiapäästöt sekä puutuotteiden hiilivaraston muutos. Luonnon monimuotoisuuden kehitystä arvioidaan mm. puuston iän, läpimitan, puulajin ym. puustotunnusten perusteella sekä jaksollisen/peitteellisen metsätalouden vaikutuksen perusteella. Laskennassa vertaillaan myös jaksollisen ja jatkuvapeitteisen metsätalouden hakkuutapoja.

Suunnitteluhankkeen etenemisestä on laadittu prosessikaavio (alla ja liitteenä). Prosessikaaviossa on kuvattu valmisteluprosessin eri vaiheet ohjausryhmätyöskentelyssä, asukkaiden kuuleminen ja päätöksenteko. Valmistelua ohjaamaan on koottu työryhmä, jossa on edustettuna maaomaisuuden hallintapalveluiden, strategisen maankäytön suunnittelun, ympäristönsuojelupalveluiden, suunnittelupalveluiden (vihersuunnittelu) sekä rakentamisen ja kunnossapidon edustajat. Parhaillaan konsultti on laske-massa skenaarioiden kehitysennusteita eri osa-alueille, minkä jälkeen seuraa ensimmäisen laskennan tulosten esittely ja kuntalaisten kuuleminen. Saadun kuntalaispalautteen perusteella suunnitelmia tarkistetaan ja tarkistetut laskelmat sekä esitys tuodaan päätöksentekijöiden käsittelyyn. Valmisteluprosessin on arvioitu kestävän kuluvan talven ja kevään siten, että varsinainen päätöksenteko voi tapahtua kesän ja syksyn 2021 aikana.

Kuopion hakkuusuunnite- ja hiilitaselaskelmat – prosessikaavio

Tehtävä	Tarkenne	ALUSTAVA AIKATAULU			OSALLISTUVAT				
		Aloitus	Lopetus	Kesto	Tapio	Metsätoimisto	Ohjausryhmä	Päätäjät	Asukkaat, yhdistykset
1. Tarpeen ja tavoitteen määrittäminen (metsäosasto)	Tarpeen määrittäminen: hiilitaseen laskeminen, metsien nykytila ja kehityssennuste + luontoarvot	20.10.2020	3.12.2020	44	X	X			
2. Suunnittelu (metsäosasto)	Laskentaskenaarioiden määrittäminen ja tarkentaminen (laskenta-alueet, laskentajakson pituus, kasvumallit, laskentakorko ym.)	3.12.2020	31.12.2020	28	X	X			
3. Hyväksyntä (ohjausryhmä)	Laskenta-alueiden ja laskettavien skenaarioiden hyväksyminen	4.1.2021	29.1.2021	25		X	X		
4. Ennusteiden laskenta (Tapio)	Aineistojen siirto, suunnitteiden laskenta ja muut selvitykset määrittelyiden mukaan	1.2.2021	15.2.2021	14	X				
5. Esittely (päätäjät)	Metsäsuunnitteluprosessin esittely	1.2.2021	26.2.2021	25				X	
6. Ensimmäisen laskennan tulokset (metsäosasto)	Ensimmäisten tulosten läpikäynti	15.2.2021	16.4.2021	60	X	X	X		
7. Kuntalaisten kuuleminen (kuntalaiset)	Kuntalaisten kommentit laskennoista	19.4.2021	7.5.2021	18					X
8. Käsitteily kuntalaiskierroksen jälkeen (ohjausryhmä)	Käsitteily kuulemisen jälkeen	10.5.2021	21.5.2021	11		X	X		
9. Toinen laskentakierros (Tapio)	Suunnitteiden korjaus ja laskenta kommenttien pohjalta + raportointi	24.5.2021	4.6.2021	11	X				
10. Toisen laskennan tulokset (ohjausryhmä)	Toisen laskennan tulosten ja raporttien analysointi	7.6.2021	14.6.2021	7	X	X	X		
11. Esityksen valmistelu (metsäosasto)	Esityksen valmistelu päätäjille	14.6.2021	30.6.2021	16	X	X			
12. Päätäjät	Metsäsuunnitelma valmis, esittely päätäjille	1.7.2021			X	X		X	

Vaikutusten arviointi

Tässä työssä arvioidaan kaupungin metsien hoidon pitkäaikaisvaikutuksia ilmastoon, luonnon monimuotoisuuteen ja talouteen.

Metsien hyvällä hoidolla on myönteinen vaikutus ilmastonmuutokseen, kun metsistä poistettava puumäärä on metsien kasvua pienempi. Tällöin metsät sitovat hiiltä puuainekseen ja metsät toimivat hiilinieluinä. Nopeasti kasvavat hyvin hoidetut metsät ovat kaikkein tehokkaimpia hiilen sitoja. Kaupungin metsiä hoidetaan normaalien pidempien kiertoaikojen mukaisesti, jolloin kaupungin metsissä on myös suurempi hiilivarasto kuin muiden maanomistajien metsissä.

Myytävä puutavara korvaa loppukäyttömuotona sellaisia materiaaleja, joilla on suurempi hiilijalanjälki kuin puulla, joten myös tällä tavalla metsien hoito ja puun käyttö ehkäisevät ilmastonmuutosta. Eryityisesti järeästä puusta valmistetaan pitkäikäisiä tuotteita, jolloin tuotteet toimivat hiilivarastoina. Myös kuiduttavan teollisuuden tuotteet ovat kehittymässä sellaiseen suuntaan, jossa lopputuotteiden elinkaari on pidentymässä ja hiilensidontakyky paranee. Puun energiakäytöllä pystytään korvaamaan fossiilisia polttoaineita, millä myös on ilmastonmuutosta ehkäisevä vaikutus.

Luonnon monimuotoisuus tulee turvattua, mikäli kaupungin metsiä hoidetaan kestävästi, metsien monikäytön periaatteiden mukaan ja metsäsertifiointin edellyttämällä tavalla.

Puutavaran korjuu ja kuljetus teetetään yksityisillä urakoitsijoilla, millä on työllistävä vaikutus.

Puutavaran myynnistä kaupunki saa hakkuutuloja.

Kuopion kaupunki

Kaupunkirakennelautakunta

24.02.2021

37 §

Esitys

Kaupunkirakennelautakunta päättää merkitä metsäsuunnittelun valmistelun prosessikaavion tiedoksi ja ohjeellisena noudatettavaksi.

Liitteet

- 4 10016/2020 Kuopio hakkuusuunnite- ja hiilitaselaskelmat prosessi-
kaavio 8.1.2021
- 5 10016/2020 Kartta

Valmistelija

Seppo Jauhiainen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 400 577 330

Päätösehdotus

Apulaiskaupunginjohtaja Jari Kyllönen

Lautakunta hyväksyy kiinteistöjohtajan esityksen.

Päätös

Merkitään, että esittelijä poisti asian esityslistalta.

KUOPIO

Kuopion kaupunki
Kaupunkirakennelautakunta

Pöytäkirja

24.02.2021

3/2021

5 (5)

37 §